

dat al de rijke klerikalen den priester aanvielen, maar ook de zoogenaamde christelijke volksmannen gekozen als kandidaten van boeren werkmannen, lieten dit gebeuren zonder een woord te zeggen ter eere en ter hulpe van pastoor Daens.

Wij kunnen niet beter sluiten dan over dit alles het oordeel te geven van een eerlijk christelijk blad *Le Democrite* van Verviers, dat ook verontwaardigd is, over het gedrag der zoogenaamde volksmannen:

De woordenstrijd tusschen M. Daens en Woeste, die uitgelopen is tot schande van den wreedsten reactionair, die ooit gesproken is uit den politieken haat, is nog leelijker.

Versterkt door de sympathie der reactionairen aller kleur, heeft M. Woeste op zijn gemak de gal en den azijn, waarmede zijn hart gevuld is, over M. Daens kunnen uitstorten, in de geheime hoop, dat deze aanval tegen een priester hem de dankbaarheid zou verworven hebben der rijke frane-maçons, waarvan hij zijne bondgenooten tracht te maken.

De aanvallen van dezen schadelijken mensch hebben de goedkeuring ontvangen van al diegenen die het volk misleiden, te beginnen van den geldman Beekman tot den domestiek Mousset.

(Mousset is evenals onze dompers een anti-socialistische werkers(!?)kandidaat van Brussel. Red.)

Deze laatste heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt voor de reactie, het eenig voordeel dat hij waarschijnlijk uit zijne kiezing zocht te trekken.

Wat er ook van zij, deze discussiën zullen de oogen geopend hebben van vele christelijke werklieden, die gemeend hebben vertrouwen te kunnen stellen in de behouders: nu is het zonneklaar vastgesteld, dat de behoudende partij niets ernstigs wil voor de werkende klasse en dat haar doel is: het bewind in handen te hebben om al de misbruiken en onrechtvaardigheden in stand te houden die de voorrechten der hogere klassen versterken.

Beter kunnen wij het niet zeggen. Mocht het waar zijn dat onze misleide broeders de oogen openen door de brutale feiten als de discussie Daens-Woeste.

Heer Opsteller,

In Vooruit de verschijning van de *Geheimen over den Congo*, (brochure van den heer Pauwels) gelezen hebbende, heb ik ze gekocht en aandachtig gelezen, in 't gedachte dat het eene nieuwe pas verschenen brochure was.

Ik had ze reeds een tijd geleden gelezen. Ik maakte bij mij zelve de opmerking (nog al veel lezende) dat ik nog geen enkele terechtwijzing van den een of anderen amateur van den Congo onder de oogen heb gehad, niettegenstaande de erge beschuldigingen die de schrijver der brochure uitbrengt.

Wat is daarvan de reden?

't Is dus de waarheid wat M. Pauwels diensangaande zegt.

Hij spaart niemand en meest altijd zegt hij de bewijzen te bezitten van hetgeen hij vooruitbrengt. 't Is dus wel dat hij zeker is van zijn stuk en 't is wel die zekerheid waarop de geestdriftigen van den Congo verwaard zijn te antwoorden.

De brochure is zijne 10 centiemen waard.

Ook raad ik onze partijgenooten aan ze te lezen. Zij zullen er in zien hoe men onze landgenooten (die naar ginder vertrokken zijn in 't gedachte van zich eene toekomst te scheppen, daar het in het lieve vaderland onmogelijk was) behandeld worden.

Zij zullen er door te weten komen, hoe een onzer stadgenooten, (zoon eens ondernemers) herhaalde malen aan zijnen vader had geschreven om zijnen terugkeer te bewerkstelligen; hoe hij, het klimaat niet kunnende verdragen en doodelijk ziek zijnde, den Directeur smeekte te mogen wederkeeren naar Europa, en weet gij wat antwoord hij kreeg van dien hartelooze: **Gij zult recht vooruit mar-**

cheeren of gij zult in den Congo creveeren!

Hij maakte deel van de expeditie Hodister en is er waarlijk gecreveerd. Zulke schandaal en nog veel anderen krijgt men te lezen.

Leerrijk is ook de brochure, daar, waar den heer Pauwels ons aantoonde hoe men in het Zwarte Afrika onze zwarte broeders behandelt en beschaven wil: Met geweer en genever.

De slavernij is afgeschaft, heeft een onzer ministers gezegd, maar de heer Pauwels beweert dat er factorijen bestaan die slavenhandel drijven tegen 2, 3, 4, fr. het stuk, volgens hun gestel.

De zweep speelt ook eene groote rol in dat schoone beschavingswerk.

Een bevel gegeven in eene taal die de inboorling niet verstaat, slecht uitgevoerd, wordt gestraft met 10, 15, 20, 25, 30, ja zelfs honderd zweepslagen.

Uit wat bestaat die zweep?

Uit een lang snoer van een vinger dik gesneden van het vel van hypopotamen. Het einde is dun. De schuldige (?) wordt op den buik gelegd en vastgehouden door 4 krachtige mannen bij armen en beenen. De opzichter, een kloek kerel, dikwijls van eenen vijandigen stam van den gestrafte, neemt de zweep in de hand en roeft op het achterdeel en de lendenen; die 25 slagen ontvangt heeft zijn deel, 50 kan men niet meer opstaan, de stukken vleesch hangen van 't lichaam; 100 wordt toegediend in seriën van 25, dus 4 dagen achtereen dezelfde marteling. Bestaat dan ook de handplak voor jonge lieden, ook eene vreeselijke marteling.

En zoo gaat het verder en verder, de eene wreedheid na de andere gepleegd op de arme zwarten, wredeheden die u van verontwaardiging doen gloeien.

Zooals men ziet is het zeer nuttig om te lezen; nu de annexatie van Congo door België aan 't orde van den dag is, komt het boekje wel te pas.

Wij hopen ook dat het den heer Pauwels daarbij niet laten zal; dat wij in 't kort iets anders te lezen krijgen, bijvoorbeeld over de comptabiliteit, gelijk hij zegt.

Wij hopen ook dat onze socialistische volksvertegenwoordigers die zich reeds zoo goed hebben onderscheiden door hunne werkzaamheid in de Kamer, bij de hand zullen zijn om hun woordje mede te zeggen, wanneer onze lekkere regering met het plan voor den dag komt van ons den Congo op te solderen, en dat zij de heeren volksmisleiders eens goed op hun plaats zullen zetten.

Tot slot, een woordje aan U, lezers van *Vooruit en Landbouwer*:

Laat ons allen ons best doen, onze bladen *Vooruit en Landbouwer* overal verspreidt, overal met onze rechtvaardige beginselen propaganda gemaakt, de onverschilligen wakker geschud, en wanneer wij allen onzen plicht begrijpen en uitvoeren, dan is, volgens mij, de tijd niet zeer ver meer, dat onze echte tegenwoordigers, nu nog de minderheid, de meerderheid zullen zijn, en dan, mannen, de zegespraal is ons!

Moedig gestreden, moediger dan voorheen, want het veld is vruchtbaar, eene groote omkeering heeft sedert de laatste kiezingen ten onzen voordeele plaats gehad. Altoos vooruit en

Leve 't Socialisme!

Een getrouwe lezer.

W E G

MET HET

Meervoudig Stemrecht!

Wij hebben onze lezers beloofd eenen toestand te schetsen, waarin wij de schandelijkheid van het huidige kiesstelsel zouden doen uitschijnen. Het is in den vorm van verhaal dat wij aan deze belofte willen voldoen.

Stephaan R... telde reeds 14 jaren toen het huisgezin zijner ouders, hetwelk, vader en moeder inbegrepen, alreede uit 6 leden bestond, nog met een lid verrijkt (?) werd. Stephaan was de oudste, op hem volgde een broeder en na dezen kwamen twee zusters. Negen bevallingen had de moeder reeds doorstaan en slechts om den anderen barenstrijd was een kind in leven gebleven. Het tiende kraambled, nu, schonk het licht aan nog een zoon.

Op dit tijdstip werkte Stephaan reeds als een volwassen man. Slechts in den winter had hij mogen schoolgaan, om het weinige dat hij in die korte maanden had kunnen leeren, in den zomer weer te vergeten.

In den regel zijn de oudste boerenkinderen de onwetendsten, men bestatigt meer verzorging des geestes naarmate men tot de jongsten afdaalt. Wij behoeven hier niet bij stil te blijven om dit den lezer te doen begrijpen. Hoe onrechtvaardig is dus in de kieswet het punt dat aan geleerden zooveel voorrecht toekent!

Stephaan was dus de oudste en zou bij gevolg de domste blijven. Werken en slaven was alles wat hij ooit zou kunnen.

Hij deed dit evenwel met ijver, en op 16jarigen ouderdom roemde men hem reeds als zeer bekwaam in den landbouwstiel. Is deze kennis de halve geleerdheid van den dorpsonderwijzer niet waard?...?

Stephaan droeg den kleinen Eduard, van welken hij peter was en die thans twee jaren telde, eene bijzondere liefde toe. Wanneer hij niet aan den arbeid was had hij gewoonlijk den kleine op den arm of op den schoot. Soms zette hij hem op den rug van het paard, stak hem omhoog om hem eenen blozenden appel of eene malsche peer te laten plukken, en nooit kwam hij van eenen uitgang of eene wandeling te huis zonder zijnen kleinen kwelgeest, die ook verzot was op hem, eenige lekkernij of eenig speelding mede te brengen.

In de eerste jaren van hun huwelijk hadden de echtelingen R... zich hard moeten inspannen om de eindjes geknoopt te krijgen. Sinds Stephaan groot was begon er eenigen welstand in huis te komen, zoedat er met Kerstdag of Barmis iets begon over te schieten.

— Dat is om ons Eduardje te laten studeeren voor schoolmeester! zegde de moeder, telkens er eene paardoof of soms een Napoleon den weg naar den spaarpot nam.

Niemand juichte dit plan der moeder hartelijker toe dan de brave Stephaan, die ook in naastigheid verdubbelde om den schat te doen vermeederen die zijnen lievelingsbroeder, zijn petekind, moest toelaten, eenmaal den trots der familie te worden.

Jaren volgden elkander op. Nadat de kleine Eduard tot zijn dertiende jaar het onderwijs in de Gemeenteschool had genomen en daarna tot zijn zestiende de voorbereidende lessen in het Pensionaat had gevolgd, vertrok hij eindelijk naar de Normalschool.

Het was rond dit tijdstip dat de crisis, die reeds eenen geruimen tijd den boerenstiel verlamde, de punt onder het groot maatschappelijk vraagteeken kwam stelden. De mededinging welke andere landen onze landbouwvoortbrengselen aandeden en de vrekkege taaiheid waarmede de eigenaars, in spijt van den kijnenden toestand des landbouws, aan hunne gewone pachtsommen hielden, waren oorzaak dat vele groote boeren de hofsteden verlieten waarop de meesten hunner geboren werden, om zich te verkleinen of om in Amerika het geluk te trachten terug te vinden dat hun in het vaderland ontvluchtte.

Het gezin der weduwe R... (de vader was reeds eenige jaren dood) was van het algemeen verval van den boerenstand niet verschoond gebleven, en toen Eduard zijn tweede Normalschooljaar intrad, deed de moeder de ontmoedigendste mededeelingen nopens den staat hunner kas...

Maar Stephaan meende dat de bruidschat zijner zuster, die sinds eenige maanden gehuwd was, niet vreemd was aan de bres die in den dood harden arbeid en bittere beroovingen vergaarden schat was geslagen. Ook hadden zij dat jaar zware rampen in stallen en op akkers gehad. — Tegenspoeden die niet alle jaren voorvallen, troostte zich dat moedig hart. 't Ie edele ziel!

En hij wrocht dat hem het bloed uit de handen sprong... Dikwijls, toen hij des avonds zich als uitgeput op eenen stoel liet vallen, kwam zijne moeder voor hem staan en zijne handen in de hare nemend en hem met vochtige oogen aanzijnde, zegde zij met stikkende stem:

— Niet waar, mijn brave jongen, het zal niet gaan?

— Het moet gaan, moeder! was aan telkens en onveranderlijk Stephaan's antwoord.

En inderdaad het ging... Maar ten welken prijze!

De lezer begrijpt dat hier op de voltooiing der opvoeding van Eduard ge-doeld werd.

Na vier jaren studie had deze zijn diploma van onderwijzer bekomen. Hij had het geluk niet gehad door eenen vluggen geest de liefde en opofferingen zijner bloedverwanten te kunnen beantwoorden en had een jaar langer moeten studeeren dan de meeste normalisten. Zijne moeder en zijne nog ongehuwde zuster waren ziek gevallen en hadden veel gekost. De zuster, alhoewel zij genas, was teer en krank gebleven en de moeder was naar het kerkhof gedragen geworden. Men stond reeds een jaar pacht ten achter en de omstandigheden van het loopende jaar lieten geenszins vertrouwend in de toekomst blikken.

Eduard bekwam een postje van hulp-onderwijzer, maar zijne jaarwedde was nauwelijks tot zijne eigene behoeften, en daar de « goede boerenjaren » niet meer terug kwamen, verloren zijne broeders en zijne zuster welhaast de hoop eenmaal hunne achterstallige pachten (er stonden er reeds drie) te kunnen afleggen.

In hunne moedeloosheid besloten zij « venditie te houden » en eene zoogenaamde « kortwoning » te betrekken.

Zij hebben hun besluit ten uitvoer gebracht. Na de venditie en nadat de eigenaar zich vooraf had doen betalen, gingen zij, door droefheid en schaamte vervolgd, een huisje met eenige aren lands bewonen dat zij gehuurd hadden. Aan vooruitgang in zaken denken zij niet meer: hunne toekomst is gebroken.

Arme slachtoffers van wat men in onze maatschappij het « noodlot » noemt, maar dat eigenlijk de schaduw der welvaart van anderen is; dus iets wat zal blijven zoolang het gebouw der oude samenleving, met zijne tegenstellende uitersten: rijkdom en armoede, overvloed en gebrek, niet omvergehaald is.

Voor al Stephaan is ongelukkig. Op 42jarigen leeftijd is hij reeds versleten als een ketspaard. In den winter bijzonderlijk kan hij niets meer verrichten: hij lijdt hevig aan de jicht en zijne handen, die eenmaal op de rapenvelden vervrozen, zijn met eene schors overdekt door welks barsten bij de minste beweging het bloed uitspringt. Die man wekt het medelijden op van al wie hem ziet! Zijne gesteltenis is de prijs van jarenlangen harden arbeid en allerlei ontberingen.

En toch heeft zijne moeder op haar sterfbed hem bijzonderlijk gezegend (???).

Toen zij nog op de hoeve waren kwam de pastoor hen geregeld alle weken bezoeken; nu zij hem niets meer aan te bieden hebben, is het slechts bij verdwaling dat de zielenzorger eens langs daar uitkomt. Dit heeft die ongelukkigen leeren nadenken, en als besluit hunner overwegingen hebben Stephaan en zijn naaste broeder, den 14 October laatst, voor de socialistischen gestemd. Het socialisme is immers de partij der ongelukkigen, der verstootenen...

Doch Eduard, de onderwijzer, is katholiek gebleven, en met zijne drie stemmen versmacht hij de enkele stem per persoon zijner broeders... zijner broeders die voor hem gewrocht hebben als lastdieren, die toekomst en gezondheid voor hem opofferden, die voor hem zoo ellendig, zoo diep rampzalig werden!!!

Wie roept met ons:

Weg met het meervoudig stemrecht!

THILO.

Aanbevolen Schriften

Verschillende deelen van

DE VERBORGENIEDEN DES VOLKS	
De Zakbijbel	1 40
De Smidshame.	0 85
De Eeresabel, 1 ^e deel	0 75
2 ^e »	1 00
3 ^e »	1 10
4 ^e »	0 75
Jeanne d'Arc	0 45
De Jezuiten	4 00
Het Land	5 75
De Fransche Revolutie (gebrocheerd)	4 50
Socialisme (Fabrian Essays)	1 50
Vrijheid en Socialisme	4 90
De Doodzonden der moderne Maatschappij	0 42
Soldaatje spelen	2 00
Schimmen en Schetsen	2 20
De Vrouw (zonder bijvoegsel) Bebel	2 50
(met)	3 00
De Sociale Hel	3 00
Aan 't Weefgetouw van den Tijd	3 00

Gent, drukkerij Emilie Claeys, Muiserstraat, 20.